



de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

De minister voor Rechtsbescherming
drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Afdeling Strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 6 november 2018
contactpersoon
e-mail
ons kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
onderwerp Digitale toegankelijkheid bestuursrecht en civiel recht

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

Geachte heer Dekker,

Rechtspraak maakt samen leven mogelijk. De kern van rechtspraak is integere, tijdige en effectieve beslechting van geschillen en berechting van verdachten van strafbare feiten door onafhankelijke en onpartijdige rechters. Daarbij sluit de Rechtspraak nauw aan bij behoeften en problemen in de samenleving.

Een van de behoeften die de samenleving heeft, is dat particulieren, ondernemers en instellingen op een gemakkelijke manier diensten kunnen afnemen van overheden. Ook van de Rechtspraak verwachten rechtzoekenden en juridische professionals dat zij gemakkelijk, ook digitaal, toegang hebben tot rechtspraak.

Toegankelijke rechtspraak is één van de speerpunten van de Agenda van de Rechtspraak 2015-2020. De digitalisering is een middel om dat doel te bereiken. Sinds het beëindigen van het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) en de bezinning daarop, ligt de focus van de digitalisering op het op beheerste, verantwoorde en realistische wijze realiseren van digitale toegankelijkheid voor rechtzoekenden en juridische professionals in het bestuursrecht en het civiele recht.

Vervolgbrief

Deze brief is een vervolg op de twee eerdere brieven¹ die de Raad voor de rechtspraak (hierna: de Raad) u dit jaar stuurde over de digitalisering van de Rechtspraak. Het beschrijft de huidige stand van zaken en blikt vooruit naar vervolgstappen in digitale toegankelijkheid voor de rechtsgebieden bestuursrecht en civiel recht. De belangrijkste punten uit deze brief zijn:

- dat de Raad, de gerechtshoven en de directie van de Informatievoorzieningsorganisatie Rechtspraak (IVO) gestart zijn met de eerder aangekondigde gezamenlijke IV-governance, bestaande uit vijf boards, samengesteld uit leden van de Raad, gerechtshoven, directieleden en medewerkers van IVO en een vertegenwoordiger van het Gezamenlijk Landelijk Overleg Vakinhoud rechtspraak. De Raad heeft het voorstel voor de strategische IV-governance voor advies aangeboden aan de Centrale Ondernemingsraad Rechtspraak (COR);
- dat het Presidenten Raad Overleg (PRO) heeft ingestemd met het basisplan digitale toegankelijkheid bestuursrecht en civiel recht. De Raad heeft het basisplan voor advies aangeboden aan de COR;
- dat het dringend gewenst is dat binnen het civiele recht, te beginnen bij de minst complexe zaakstromen, vrijwillig kan worden geprocedeerd met digitale gegevens, voordat overgegaan wordt

¹ Brief van 10 april 2018 met kenmerk UIT 10891 STRAT/RL en brief van 27 juni 2018 met kenmerk UIT 11032 STRAT/RL



Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 2 van 9

tot het verplicht stellen daarvan en dat de invoering van de digitalisering en de inhoudelijke vernieuwingen in het civiele procesrecht uit elkaar worden getrokken.

Deze brief gaat niet specifiek in op lopende digitaliseringsprojecten, zoals de digitalisering van bewindzaken, waarvan de teller onlangs de 50.000 digitale zaken passeerde, de digitalisering van vreemdelingenzaken, waarvan de teller onlangs de 33.000 digitale zaken passeerde, of de digitalisering van de strafrechtspraak, waar inmiddels ruim 80 procent van de zaken digitaal wordt behandeld.

Nieuwe IV-governance

In de brief van 27 juni jl. heeft de Raad een aantal waarborgen geschetst die van belang zijn om de ontwikkeling naar digitale toegankelijkheid mogelijk te kunnen maken. De laatste in de brief genoemde waarborg, het vertrouwen ontvangen van medewerkers en ketenpartijen, moet worden verdiend door de geleerde, en in onze brief van 10 april jl. genoemde, lessen toe te passen in de praktijk en tot aansprekende resultaten te komen. Daarin is een belangrijke stap gezet via de start van de nieuwe strategische informatievoorziening (IV)-governance op 23 oktober jl. en de realisatie van een basisplan voor de digitale toegankelijkheid in het bestuursrecht en het civiele recht. Het basisplan, dat een generieke basis legt voor toekomstige projectplannen per zaakstroom, biedt een realistisch perspectief voor medewerkers van de Rechtspraak en ketenpartijen op de IV-ontwikkelingen en hun betrokkenheid daarbij. De IV-Governance van de Rechtspraak ziet er op toe dat het perspectief realistisch blijft en medewerkers en ketenpartijen betrokken blijven.

Over de IV-governance, en over het feit dat de Rechtspraak zich in de ontwikkeling van deze governance heeft laten bijstaan door verschillende externe deskundigen, heeft de Raad u uitgebreid geïnformeerd via zowel gesprekken als via zijn brief van 27 juni jl.

In de doorontwikkeling van de IV-governance is sinds de afgelopen zomer een belangrijke stap gezet door, binnen de mogelijkheden die de Wet op de rechterlijke organisatie daarvoor biedt, gezamenlijke besluitvorming op het gebied van IV mogelijk te maken. Hiertoe is door de gerechtsbesturen in opdracht van de Raad een gemeenschappelijk reglement opgesteld. In dit reglement zijn afspraken vastgelegd tussen de besturen van de gerechten en de bijzondere colleges over het gezamenlijk uitvoeren van hun wettelijke taak met betrekking tot de strategische besluitvorming op het gebied van IV en de afspraken met de Raad over zijn participatie in die gezamenlijke uitvoering. Dat dit een belangrijke stap is, blijkt uit de bereidheid van de Raad en de gerechtsbesturen om de boards binnen de IV-governance namens hen - als hun onmiddellijke vertegenwoordiger - besluiten te laten nemen op strategisch niveau, binnen de door het PRO vast te stellen meerjarige strategische IV-kaders. Hierdoor zal de besluitvaardigheid over IV-vraagstukken toenemen. Het gemeenschappelijk reglement wordt op korte termijn gepubliceerd in de Staatscourant.

Behalve dat de bevoegdheden binnen de IV-Governance zijn geregeld is sinds de zomer veel ander werk verzet om een goede start te kunnen maken met de strategische IV-governance. En ook hier hebben we externe partijen als Deloitte, een lid van de tijdelijke reviewcommissie en I-Interim Rijk gevraagd om met ons mee te kijken of ons te adviseren. De rollen van de leden van elk van de vijf boards binnen de IV-governance zijn beschreven, criteria waaraan de leden moet voldoen zijn opgesteld en de leden van de boards zijn op grond daarvan geselecteerd. Er zijn door een



Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 3 van 9

voorbereidingscommissie model huishoudelijke reglementen voor de boards opgesteld. De boards maken dit reglement verder elk voor de eigen board op maat en stellen het vervolgens vast.

Er is een startbijeenkomst georganiseerd die in het teken heeft gestaan van leren hoe de boards werken en samenwerken. Dit is gedaan door via een interactieve sessie de weerbarstige werkelijkheid van de IV met behulp van casuïstiek te bespreken. Op die manier konden de leden van de boards ervaren wat er van hen wordt verwacht, hoe de belangrijkste werkprocessen binnen de IV-governance verlopen en waar men tegenaan kan lopen bij het besturen van de IV. Voor het leren op langere termijn zijn opleidingsmodules voor de leden van de boards in ontwikkeling.

De boards en de individuele leden daarvan worden gedurende in elk geval het eerste jaar begeleid en ondersteund door externen die deskundig zijn op het gebied van IV, veranderingkunde of 'soft skills'². Ter beoordeling van het functioneren van de IV-governance als geheel is besloten een externe, onafhankelijke review board in te stellen die toezicht houdt op het beleid, de kaderstelling en uitvoering van de digitalisering, de mate waarin de gewenste richting, doelen en resultaten worden bereikt en de uitvoering van de afspraken die worden gemaakt op het gebied van samenwerken en 'soft skills'. De verwachting is dat deze externe board nog dit jaar operationeel zal zijn.

De werking van de IV-governance wordt, naast reviews door de externe review board, periodiek geëvalueerd door de Rechtspraak zelf. In het eerste jaar is een aantal evaluaties per board en een evaluatie van het stelsel van de IV-governance als geheel voorzien, gevolgd door jaarlijkse evaluatiemomenten. De uitkomsten van deze evaluaties worden ook benut ten behoeve van de algemene governance van de Rechtspraak. De presidenten en de leden van de Raad zijn al een gezamenlijk traject begonnen waarin het accent ligt op bijvoorbeeld gedragspatronen, cultuur, governance en fairness. Ook voor dit traject zijn de resultaten van de evaluatie van de IV-governance naar verwachting waardevol en leerzaam.

Nieuwe digitaliseringsoplossing (het 'wat') en nieuwe doelarchitectuur (het 'hoe')

Naast de stappen die zijn gezet in de besturing van de IV, is ook op IV-inhoudelijk gebied gewerkt aan het leggen van een goede basis voor het voor rechtzoekenden en hun vertegenwoordigers digitaal toegankelijk maken van de verschillende zaakstromen binnen de rechtsgebieden bestuursrecht en civiel recht. De kern van de digitale toegankelijkheid is een digitaal kanaal (een webportaal of een systeemkoppeling) dat een rechtzoekende of zijn procesvertegenwoordiger toegang geeft tot het digitale systeem van de Rechtspraak. Hij kan zaken dan digitaal indienen en aanhangig maken bij een gerecht en alle berichten- en stukkenuitwisselingen tussen hem en het gerecht verlopen dan digitaal. Ook kunnen partijen in het systeem het zaakdossier digitaal inzien. De nieuwe, veel eenvoudigere oplossing betreft, anders dan het systeem dat werd gerealiseerd onder het programma KEI, geen alles-in-één-systeem-oplossing is (wel digitalisering van de data maar niet tevens automatisering) en 'juridisch neutraal' in dezelfde zin als papier dat ook is.

² Soft skills betreffen bijvoorbeeld: samenwerken en de wil daartoe, elkaar willen helpen zonder verantwoordelijkheden over te nemen, inzicht in intermenselijke relaties, monitoren en beïnvloeden van verandervermogen en veranderbereidheid, leiderschap, geloof in en commitment aan programmadoelstellingen, tone-at-the-top, motivatie, oplossingsgerichtheid, legergerichtheid, creativiteit, integriteit, ethiek, openheid, trots, communicatie, humor.



Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 4 van 9

De aanpak is informatiegericht en niet procesgericht. Dat heeft voor met name professionele partijen als voordeel dat zij kunnen werken met eigen documenten en niet met door de Rechtspraak voorgeschreven formulieren hoeven te werken. Verder is de digitale oplossing niet afhankelijk van de uniformering van de werkprocessen binnen de Rechtspraak. Het komt er op neer dat alleen het in- en het uitpostvak van elk gerecht gedigitaliseerd wordt en dat er een digitaal zaak- en werkdossier ontstaat waarin binnen een gerecht kan worden samengewerkt en van waaruit ieder werkproces van het gerecht kan worden bediend. De combinatie van digitale postvakken, digitaal (werk)dossier en bestaand primair processysteem, soms gecombineerd met een papieren stroom, is nieuw en zal per zaakstroom en per primair processysteem goed uitgewerkt en ingeregeld moeten worden. Met name de administratieve processen ondergaan een aantal ingrijpende wijzigingen met een verschuiving van werken met papieren stukken en dossier naar (meer) werken met digitale stukken en dossiers. De impact voor de administratief medewerkers op de griffies van de gerechten zal het grootst zijn, waarbij het aannemelijk is dat de werklust gedurende een bepaalde periode toeneemt.

Met het creëren van het digitale werkdossier wordt een essentiële stap gezet richting het digitale dossier als het originele zaakdossier. Nu is het papieren dossier nog het originele zaakdossier. In zaken waarin met digitale gegevens wordt geprocedeerd, wordt het digitale zaakdossier het originele dossier.

Bij het opstellen van de doelarchitectuur wordt een aantal architectuurprincipes in acht genomen:

- Digitale toegankelijkheid wordt georganiseerd vanuit het perspectief van de procespartijen, in termen van diensten. Van de achterliggende, interne processen ondervinden procespartijen zo min mogelijk hinder.
- Binnen de informatievoorziening zijn verantwoordelijkheden gescheiden. Hierdoor kunnen de afzonderlijke delen van een digitaliseringsoplossing onafhankelijk worden ingericht, ontwikkeld en beheerd.
- Er is kanaalafhankelijkheid. Dit houdt in dat het kanaal dat de procespartij gebruikt (digitaal of papier), geen invloed mag hebben op de uitvoering en het verloop of de uitkomst van een gerechtelijke procedure. Ook niet bij het wisselen tussen papieren en digitale communicatie gedurende een procedure.
- Informatie wordt eenmalig en eenduidig vastgelegd. Dit reduceert overtypen en daarmee gepaard gaande fouten, voorkomt verwarring over waar de juiste gegevens staan, zorgt dat iedereen over dezelfde informatie kan beschikken en dat iedereen hetzelfde begrip heeft over de informatie.
- De institutionele onafhankelijkheid van de Rechtspraak en de onpartijdigheid van de rechter worden door de doelarchitectuur ondersteund en bewaakt.

De nieuwe digitalisering en KEI-wetgeving

De nieuwe digitaliseringsoplossing en de doelarchitectuur voldoen aan het digitale regime dat met het Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht (Stb. 2016, 292) wordt beoogd. Er wordt door de gerechten een digitaal systeem voor gegevensverwerking ter beschikking gesteld, dat voldoet aan de systeemeisen van artikel 2 en 3 en waar van toepassing artikel 5 van voornoemd besluit. Door middel van het systeem kunnen zaken worden gestart en kunnen stukken en berichten digitaal worden ingediend, uitgewisseld en opgehaald. Ook kan in het systeem een digitaal dossier worden opgebouwd dat door partijen of procesvertegenwoordigers digitaal kan worden geraadpleegd. Aan de



Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 5 van 9

kant van de Rechtspraak is in verband met invoeren van procederen met digitale gegevens ter verdere uitwerking een zogenoemd technisch procesreglement opgesteld, te weten het 'Reglement inzake toegang tot en het gebruik van het digitale systeem voor gegevensverwerking van de gerechten (civiel recht en bestuursrecht)'. Dit reglement geeft nadere regels over onder meer de voorwaarden tot gebruik van, de toegang tot, de toegankelijkheid en het gebruik van het digitale systeem van de Rechtspraak. Dit reglement zal op onderdelen wel aangepast moeten worden aan de nieuwe oplossing en per op te pakken zaakstroom moet dit vervolgens telkens worden beoordeeld en geborgd.

Op de bepalingen na die betrekking hebben op het verplicht digitaal procederen, zijn in het bestuursrecht de diverse andere bepalingen van de KEI-wetgeving al onvoorwaardelijk in werking getreden. Dit betreft inhoudelijke wijzigingen die los staan van de digitalisering, maar ook de bepalingen die zien op digitaal procederen (afdeling 8.1.6a van de Awb). Dit betekent dat in het bestuursrecht gestart kan worden met het introduceren van vrijwillig digitaal procederen conform het digitale regime van de KEI-wetgeving op basis van de nieuwe digitaliseringsoplossing van het basisplan. Naast dit technische reglement zal ook steeds per op te pakken zaakstroom beoordeeld en geborgd moeten worden of wijzigingen in procesreglementen moeten worden doorgevoerd.

De situatie in het civiele recht is vele malen complexer. Dat komt omdat alle bepalingen uit de KEI-wetgeving die zien op procederen met digitale gegevens tegelijk in werking treden met vele en ingrijpende bepalingen die het procesrecht inhoudelijk substantieel wijzigen. Daarbij betekent deze gelijktijdige inwerkingtreding ook steeds een verplichte invoering van de digitalisering en de inhoudelijke vernieuwingen in het procesrecht voor een of meer gerechten als 'pilot', met daarna direct een opschaling naar een verplichting voor het hele land (zie ook onder het kopje 'Veranderaanpak'). Als aan deze methodiek wordt vastgehouden, kan er bij civiel recht dus niet eerst vrijwillig worden geprocedeerd met digitale gegevens, voordat overgegaan wordt tot het verplicht stellen daarvan, én worden de inhoudelijke grote veranderingen in het procesrecht steeds ook gelijktijdig met de digitalisering van toepassing. Dit is beide zeer onwenselijk vanuit een beheerst vervolgentraject van de digitalisering. Een oplossing om te komen tot een beheerst digitaliseringstraject is dan ook dringend gewenst. Met uw departement vindt daarover al overleg plaats en worden mogelijkheden verkend.

Een wezenlijk verschil met de eerdere aanpak van digitalisering is ook dat de uitvoering van de verandering vorm krijgt met een beheerste continue ontwikkeling, waarbij gewerkt gaat worden in kleine, overzichtelijke stappen. Het idee daarbij is dat via deze werkwijze meer mogelijkheden bestaan om tussentijds te leren, te evalueren, opgedane ervaring te gebruiken en waar nodig bij te sturen. Een uitgangspunt is dat vertegenwoordigers van alle interne en externe gebruikers van de nieuwe digitaliseringsoplossing vanaf het begin betrokken zijn bij de ontwikkeling hiervan. Dat betekent dat in goede afstemming samen wordt gewerkt tussen de Rechtspraak en ketenpartijen en waar mogelijk met brancheverenigingen en koepelorganisaties, zoals de NOvA en de KBvG. Een ander uitgangspunt is dat voor interne en externe gebruikers in elke fase van de ontwikkeling een werkbaar geheel wordt gerealiseerd in de ondersteuning van hun totale werkproces. Dit betekent ook dat voorafgaand aan besluitvormingsmomenten getoetst is of de ontwikkelde oplossing werkt en of het gerecht klaar is voor de implementatie en dat advies is gevraagd aan betrokken ketenpartijen.



de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 6 van 9

Op initiatief van uw departement wordt momenteel gekeken naar mogelijkheden voor het invoeren van alleen de nieuwe inhoudelijke bepalingen van het vereenvoudigde civiele procesrecht, dus zonder invoering van de digitaliseringsbepalingen. Daarbij wordt ook gekeken of de huidige digitalisering bij de pilots in Midden-Nederland en Gelderland kan worden stopgezet. Hoewel het een bittere pil is voor iedereen die met hart en ziel aan deze pilots heeft gewerkt, iets waarvoor de Raad en de presidenten zeer veel waardering hebben, dringen de Raad en de presidenten er op aan deze pilots stop te zetten. Dan kunnen deze rechtbanken zich net als de andere gerechten richten op projecten die voortvloeien uit het basisplan en is er niet langer sprake van verschillen in procedures tussen deze en de overige rechtbanken. In het basisplan is een impactanalyse voorzien om het effect van het basisplan op de twee pilots te kunnen beoordelen. Hiermee zal echter niet gestart worden voordat duidelijk is wat de uitkomsten zijn van uw initiatief, omdat de (wettelijke) uitgangspunten als gevolg daarvan kunnen veranderen.

Mocht overigens uw initiatief er toe leiden dat, ten opzichte van de huidige KEI-wetgeving, geen wettelijke wijzigingen worden doorgevoerd, dan kan de zaakstroom civiele handelsvorderingen pas in een tweede fase van de uitvoering van het basisplan worden opgepakt. Gezien de complexiteit van deze zaakstroom, ligt het niet voor de hand hiermee te beginnen. Vanuit een beheerst, verantwoord en realistisch digitaliseringstraject ligt het voor de hand te starten met relatief eenvoudige en niet omvangrijke zaakstromen

Veranderaanpak

Er is, mede op advies van Deloitte, voor gekozen voor de aanpak om per zaakstroom³ een project in te richten. De reden daarvoor is dat hoewel de nieuwe digitaliseringsoplossing als basis kan worden toegepast op alle verschillende civiel- en bestuursrechtelijke zaakstromen, tegelijkertijd bij elke zaakstroom opnieuw beoordeeld dient te worden welke zaakstroomspecifieke factoren aan de orde zijn waarmee bij de realisatie of implementatie van de nieuwe oplossing rekening gehouden moet worden. Vooral de verschillen in de toepasselijke procesrechtelijke regimes en als afgeleide daarvan de toepasselijke procesreglementen en administratieve organisatie kunnen impact hebben op de verdere zaakstroomspecifieke invulling van de IT-oplossing en de inrichting van de administratieve processen. Ook zaken als volume van de zaakstroom en de mogelijkheden voor ketenpartijen om aan te sluiten, kunnen impact hebben.

Een ander onderdeel van de nieuwe aanpak is om, zo mogelijk voor meerdere zaakstromen in zowel het civiele recht als het bestuursrecht tegelijk, de nieuwe digitaliseringsoplossing in een bepaalde zaakstroom steeds eerst bij één gerecht in te richten, waarvan een of beide partijen dan op vrijwillige basis gebruik kunnen maken. Op het moment dat dit goed verloopt, zal de oplossing stapsgewijs landelijk bij alle gerechten worden ingericht, waarvan dan ook nog steeds op vrijwillige basis gebruikt gemaakt kan worden. Pas op het moment dat ook dat goed verloopt, zal u gevraagd worden het digitaal procederen in de desbetreffende zaakstroom voor professionals verplicht te stellen. Daarbij zal erop worden gelet dat er voor de groep van zaakstromen een voldoende specifieke afbakening in een Koninklijk Besluit (KB) van inwerkingtreding is te formuleren. Het aanvragen van het KB gebeurt in nauwe afstemming met de betrokken ketenpartijen en uw departement. De aanpak voorziet er in te

³ Een zaakstroom is een vanuit het procesrecht of materiële recht af te bakenen groep zaken. Bijvoorbeeld kort gedingen bij civiel recht, verzoekschriften arbeidsrechtzaken bij kanton en ambtenarenzaken en Mulderzaken bij bestuursrecht



Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 7 van 9

starten met de minder complexe zaakstromen, waarbij de inschatting is dat de digitaliseringsoplossing relatief snel te realiseren is, omdat de zaakstroom van beperkte omvang is, er partijen en gerechten zijn die graag willen en kunnen beginnen, het aantal betrokken partijen relatief beperkt is en de slagingskans relatief groot is.

Betrokkenheid en toetsing

Zowel de IV-governance als het basisplan voor de digitale toegankelijkheid zijn tot stand gekomen met behulp van brede consultatie van belanghebbenden en deskundigen. De vertegenwoordigende gremia, zoals de COR, het College van afgevaardigden (Cva) en diverse landelijke overleggen van bestuurders of vakinhoudelijke functionarissen zijn geïnformeerd en hebben via het stellen van vragen een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de IV-governance en het basisplan. Ook is externe deskundigheid geraadpleegd. Met betrekking tot de IV-governance bent u daar uitgebreid over geïnformeerd via de brief van de Raad van 27 juni jl. Ook het basisplan is onder de loep genomen door onafhankelijke externe partijen. Zo is het basisplan in twee tranches doorlopen met Deloitte. Ook ketenpartijen zijn en worden geconsulteerd over het basisplan en met de NOvA is meerdere malen gesproken. In de komende periode vinden (vervolg-)gesprekken plaats met ketenpartijen over het basisplan. Daarbij wordt steeds aansluiting gezocht bij de fase waarin de digitalisering van de betreffende ketenpartij zich bevindt.

Met uw departement is verkend hoe de kwaliteit van de IV-governance op niveau kan worden gehouden. Dat heeft geleid tot een arrangement van afspraken dat wordt verwerkt door aanpassing van het informatieprotocol van de Raad en uw departement. Een van de afspraken is dat de Rechtspraak gebruik kan maken van het instrumentarium binnen het CIO-stelsel van uw departement, zonder daar onderdeel vanuit te maken. Hoewel de Raad geen onderdeel is van het stelsel zal de Raad wel periodiek informatie met uw departement uitwisselen, bijvoorbeeld door vier keer per jaar met elkaar te spreken over de IV-portfolio van de Rechtspraak en uw departement. Deze werkwijze levert voordelen op als intercollegiale toetsing, informatie-uitwisseling en kennisdeling. Ook is afgesproken dat de bevindingen van de door de Raad in te stellen externe review board gedeeld worden met uw departement. Ten slotte is afgesproken dat het instellingsbesluit van het BIT wordt gewijzigd, zodat het voor de Raad mogelijk wordt om met behoud van zijn staatsrechtelijke positie, plannen voor ICT-projecten, waarvan voor het ICT gedeelte minimaal 5 miljoen euro aan kosten is voorzien, te laten toetsen door het BIT.

Onderdeel van het basisplan is het doen van proeven, waarbij op onderdelen rond een of meer zaakstromen wordt onderzocht of dat wat bedacht is ook werkt. In jargon wordt dit 'proof of concept' genoemd. Aan dit soort proeven werken zowel medewerkers van griffies en rechters als vertegenwoordigers van ketenpartijen mee. De bedoeling van dergelijke proeven is zicht te krijgen op de administratieve organisatie rond een zaakstroom en om technische onderdelen te valideren. Momenteel wordt een dergelijke proef uitgevoerd met Rijksbelastingzaken bij het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, waarbij de Belastingdienst wordt betrokken.

Hoe nu verder?

Beheerst, verantwoord en realistisch. Dat zijn woorden die typerend zijn voor hoe de Rechtspraak verder gaat met het realiseren van digitale toegankelijkheid voor rechtzoekenden in het bestuursrecht en het civiele recht. De basis daarvoor ligt in het basisplan, onder aanvoering van de nieuwe strategische IV-governance. Het basisplan is op 29 oktober als voorgenomen besluit vastgesteld door het PRO en



Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 8 van 9

ligt, nadat de COR eerder al informeel geraadpleegd is, nu formeel voor advies bij de COR. De COR heeft wel al schriftelijk doen weten vooralsnog positief te staan tegenover de uitgezette koers.

Na de vaststelling van het basisplan kan worden gestart met de uitvoering daarvan. Het werken in kleine, beheerste stappen heeft als keerzijde dat aan de voorkant van de digitalisering niet goed kan worden ingeschat wanneer in alle zaakstromen binnen het civiele – en bestuursrecht digitaal geprocedeerd kan worden. De Raad gaat ervan uit dat de realisatie van het basisplan een periode van 5 jaar vergt. Daarbij neemt de Raad een onzekerheidsmarge van 2 jaar in acht. Deze onzekerheid brengt ook met zich dat geen goede inschatting kan worden gemaakt van de totale kosten van de digitalisering over de gehele periode. Wel is duidelijk dat het zwaartepunt van de kosten in de eerste drie jaar zal liggen. Het eerste jaar heeft het karakter van een startjaar om het fundament verder te leggen voor ook een beheerste uitvoering voor de jaren daarna. Gedurende het startjaar wordt een gedetailleerdere kosteninschatting gemaakt voor de jaren 2020-2022 die de Raad inbrengt tijdens het proces van de komende prijsonderhandelingen. Wij verwachten in dit stadium geen netto financiële baten bij de Rechtspraak als gevolg van het basisplan. Eventuele voordelen zijn eerder te verwachten aan de kant van de rechtzoekenden en ketenpartijen. Op het moment dat het plan wordt uitgewerkt in concrete projecten, kan een beeld worden gevormd van de financiële en personele consequenties voor de lokale gerechten en de Rechtspraak als geheel.

De kosten die tijdens het startjaar worden gemaakt, zijn met behulp van twee verschillende methodieken zo realistisch mogelijk geraamd. Er is gerekend met ervaringscijfers en daarnaast is als controle een raming gemaakt met behulp van een indicatieve functiepunanalyse⁴. De totale geschatte kosten in 2019 zijn € 11 mln. voor ontwikkeling, implementatie en beheer. De Rechtspraak kan hiervan € 3,4 mln. financieren. De Raad overlegt graag met u over de overige middelen die benodigd zijn voor de uitvoering van het basisplan.

Het uitvoeren van het basisplan kan gedurende periodes zorgen voor extra werk voor griffiemedewerkers, terwijl juist op de griffies als gevolg van de KEI-reorganisatie veel functies zijn verdwenen en medewerkers moesten vertrekken. Deze medewerkers hebben in de afgelopen jaren veel voor hun kiezen gehad en hebben nu de consequenties van het basisplan in het vooruitzicht. De Raad en de presidenten hebben oog voor de spanning die deze omstandigheden kunnen meebrengen. De precieze gevolgen van het basisplan zijn echter nog niet bekend. Met de medezeggenschap en de vakbonden zal worden besproken hoe tegen de achtergrond van het basisplan met de lopende reorganisatie wordt omgegaan en wat de personele gevolgen zijn van het basisplan. Wat de consequenties zijn is mede afhankelijk van de mogelijkheden waarover de Rechtspraak kan beschikken om het basisplan uit te voeren.

Ondertussen wordt de IV-governance doorontwikkeld en wordt IVO verder versterkt. Na de start van IVO begin 2018 is IVO onder leiding van kwartiermakers met veel inzet gestart met diverse verbetertrajecten, verdere kostenbeheersing en met het realiseren van nieuw realistisch perspectief voor de digitalisering van het bestuursrecht en het civiele recht, resulterend in het basisplan. De huidige interim CIO, die leiding geeft aan IVO Rechtspraak, lid is van twee strategische IV-boards en tevens aansluit bij vergaderingen van de Raad voor de rechtspraak om de Raad direct te kunnen adviseren over

⁴ Dit is een methode om de functionele omvang van een informatiesysteem te meten.



de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 6 november 2018
kenmerk UIT 11244 STRAT/RL/eb
pagina 9 van 9

IV-onderwerpen, zal naar verwachting vanaf begin 2019 in diezelfde rollen worden opgevolgd door een vast aangestelde CIO.

De Raad gaat graag naar aanleiding van deze brief met u in gesprek over de implementatie van het basisplan en de middelen die daarvoor benodigd zijn.

Hoogachtend,

Mr. F.C. Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak